

Izdaja »Zasavski tednik« v Trbovljah. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Stane Suštar. — Naslov uredništva in uprave: »Zasavski tednik«, Trbovlje I, Trg revolucije 28. — Telefon št. 91. — Račun pri Komunalnii banki Trbovlje 600-714-146. — List izhaja vsak petek. — Letna naročnina 480 din. polletna 240 din. četrtletna 120 din. mesečna 40 din. Cena izvoda v kolportazu 10 din. — Tiska tiskarna Casopisnega podjetja »Slov. poročevalec« v Ljubljani. — Rokopisi, ki morajo biti v uredništvu najkasneje vsak torek, se ne vračajo.

● ZAGORJE. — Na nedeljskem sestanku sekretarjev osnovnih organizacij ZK v Zagorju so govorili o izvajanju pisma CK ZKJ, o dosežkih in poteku študija programa ZKJ in sprejemanju novih planov v Zvezo komunistov. Sekretar obč. komiteja ZKS tov. Rudi Gregar je sekretarjem OO ZK podelil nekatere bodoče naloge, ki čakajo vse zagorske komuniste pri izvajanju nalog pisma in podaril, da mora biti vsebina pisma nenehno pred očmi vsem političnim organizacijam, podjetjem, aktivom organizacije SZDL ter vsem samoupravnim organom.

● VIDEM-KRSKO. — Pred kratkim so v Tovarni celuloze in papirja »Djuro Salaj« v Vidmu-Krškem dali v poskusno obratovanje novo belilnico in oplemenjevalnico za viskoso. Čeprav ima belilnica vse nameštene stroje v več nadstropjih, je pri poskusnem pogonu med obratovanjem zaposleno le šest ljudi.

● TRBOVLJE. — Nižja Glasbena šola v Trbovljah je priredila svoj prvi stalni koncert. V smislu Choplovega koncertiranja so se v mali dvorani Glasbene šole zbrali okoli klavirja poslušalci nilegovih nesmrtnih melodij. S tem načinom prednašanja je intimitet njegovih preludijev, mazurk, nokturnov in valčkov še bolj prišla do izraza. Izvajali so učenci prof. Bemečičeve in Križnika in oboli dokazali visok nivo šole. Najbolj se je približal Choprovej melodiki Marijan Pražičman. Življenje in dela največjega poljskega glasbenega genija in revolucionarja je orisal ravnatelj šole prof. Weingerl.

S NEGOM PRIDE TUDI VESELJE

takna, kot so pričakovali. Belilnica zaradi pomanjkanja nebeljene celuloze se ne dela v polnem obsegu. Za sedaj je tudi kapaciteta obstoječih kuhinikov dovolj velika. Zato v tovarni gradijo nov kuhinik, ki bo v oktobru v polnem obratovanju. Takrat bo mogoče povečati tudi kapaciteto bukovne celuloze za novih 8.000 ton, kar bo v celoti dovolj za nemoteno delo nove belilnice. Z dograditvijo novih objektov bodo porabili v celoti 38.000 m³ bukovnega lesa, več kot doslej. V tovarni so konče leta dali v pogon tudi nove čistilne naprave, ki neposredno čistijo savsko vodo.

● TRBOVLJE. — Nižja Glasbena šola v Trbovljah je priredila svoj prvi stalni koncert. V smislu Choplovega koncertiranja so se v mali dvorani Glasbene šole zbrali okoli klavirja poslušalci nilegovih nesmrtnih melodij. S tem načinom prednašanja je intimitet njegovih preludijev, mazurk, nokturnov in valčkov še bolj prišla do izraza. Izvajali so učenci prof. Bemečičeve in Križnika in oboli dokazali visok nivo šole. Najbolj se je približal Choprovej melodiki Marijan Pražičman. Življenje in dela največjega poljskega glasbenega genija in revolucionarja je orisal ravnatelj šole prof. Weingerl.

● V soboto je priredil predsednik ObLO Trbovlje, tov. Tine Gosak, sprejem za članice telovadbe reprezentance Srbije. Ob tej priložnosti jim je izročil v spomin sliko Trbovlje.

● Letošnji učni uspeh ob polletju na trboveljski gimnaziji je boljši od lanskega. Pozitivno je bilo ocenjenih 75% dijakov. Najboljši razred je 3. A, kjer je izdelalo pouk 94% dijakov.

● RK terena Center v Trbovljah je imel te dni redni letni občni zbor. Ugovori članov so, da je bilo minulo delovno leto zelo uspešno. Samo število članov se je povečalo od 1450 na 1620. Na obnem zboru so tudi sklenili, da bodo imeli odslej uradne ure v Domu SZDL na Trgu Revolucije vsak petek od 16. do 18. ure.

TITOVO POTOVANJE

Potovanje tovariša Tita po državah Afrike in Azije vzbuja še vedno veliko pozornost v svetovnem tisku. Večina svetovnega tiska je posebno pozitivno ocenila razgovore Tita z Nehrujem. Tisk zlasti poudarja tisti del, ki pravi, da se bosta Jugoslavija in Indija še dalje trudili za ohranitev miru in ureditev mednarodnih vprašanj po mirni poti, s pogajanj, v skladu z načeli koegzistence in politike, ki je proti vključevanju v bloke. — Toda vsi ne pišejo tako. Tako sta se na primer sovjetski tisk in tisk držav sovjetske skupine postavila prav na nasprotne stališče in nesramno napadala Jugoslavijo. S tem mislijo, da bosta onemogočila krepitev odnosov Jugoslavije z azijskimi in afriškimi državami — prigrinj sprejemi povsod Titu in njegovemu spremstvu pa so dokazali, da je ta gonja proti Jugoslaviji imela prav nasproten učinek od tega, kar so želeli v Moskvi, Pekingu in drugod.

SPORAZUM MED ZAR IN ANGLIJO

Prejšnji teden so se po dolgih pogajanjih zaključili razgovori med ZAR in Anglijo v Kairu. Predsednik mednarodne banke Black je dosegel, da so sporazum o ureditvi finančnih vprašanj parafirali in uredili tudi vse glede spornih vprašanj, ki so nastala z britanskim napadom na Suez. — Ves angleški tisk toplo pozdravlja ureditev tega vprašanja. Pričakuje se zato čimprejšnjo ureditev diplomatskih odnosov med obema državama. Vse to bo seveda omogočilo ureditev trgovine med obema državama in zaviranje bodo posledice, ki so nastale z britanskim napadom na Suez.

MIKOJANOV OBISK V AMERIKI

Še vedno je vprašanje Mikojanovega obiska v ZDA srednja točka zanimanja v svetovni javnosti. Svet vidi v tem Mikojanovem obisku novo pobudo sovjetske vlade za rešitev nemškega vprašanja. — Po sovjetskem predlogu bo ostala sedanja nemško-poljska meja na Odrin in Nisi nespremenjena.

VELIKE REFORME V BULGARIJI

V Bolgariji bodo v bližnjih mesecih reorganizirali upravni in gospodarski aparat. Odpravili bodo obvezen odkup kmetijskih pridelkov. Sprejeti pa so tudi načelo nagrajevanja po učinku dela.

DEVALVACIJA PEZETE?

Španška vlada proučuje možnost devalvacije pezete. Dosedanji uradni tečaj španške valute je 42 pezeta za dolar.

EGIPTOVSKI BOMBAŽ

Kakor piše egiptovski tisk, je vlada ZAR sklenila razveljaviti vse kompenzacijske dogovore o prodaji egiptovskega bombaža. Do tega sklepa je vlada prišla zato, ker so vzhodnoevropske države bombaž preprodajale po nižjih cenah za čvrste valute.

VREME ZA CAS OD 22. DO 31. JAN.

Okrog 22. jan. bodo nastopile padavine, sprva bo južno in dež. Toda hitro nato sneg in močna ohladitev z burjo. Nato bo sledilo 2-3 dni jasno vreme s hudim mrzom. Okrog 27. jan. bo sneg in toplje, konec januarja pa sopet jasno in hud mrz.

POMENEK O AKTUALNEM VPRAŠANJU ZA LJUDI

Osnovna gospodarskopolitična naloga sindikatov bo tudi letos skrb za čim boljše delovne in življenjske pogoje predvsem že zaposlenih delavcev. Zato bo treba vse delo v sindikatih organizirati, usmeriti in tako vskladiti z dnevno gospodarsko-politično problematiko, da bodo kar najbolj izkoriščene vse možnosti z namenom, osnovno nalogo čim bolj izpolniti. V zvezi s tem stojita pred sindikati predvsem dve vprašanji: 1. kako čimbolj smotrno porabiti tista materialna sredstva kolektivov, ki jim bodo ostala na razpolago ob zaključnih računih za lanske leto, drugače povedano: kako ta sredstva čimbolj pametno izkoristiti za izboljšanje življenjskih pogojev že zaposlenih delavcev, 2. kako organizirati in izkoristiti vse možnosti, da bi v letošnjem letu povečali proizvodnjo in s tem tudi osebne prejemke že zaposlenih delavcev in nameštitev.

(Stane Kavčič na IV. plenumu SS)

Prilagoditve in izboljšave, o njih pa naj končnevedljivo ukrepa oziroma sklepa občinski odbor proizvajalcev se pravi o razporeditvi sredstev, ki jih bodo dala zagorska podjetja iz skladov skupne unovrabe po zaključnih računih.

Kot je znano, ima občinski ljudski odbor v Zagorju izdelan precej jasen načrt, kam naj bi se ta sredstva usmerila. Gre za gradnjo pekarnice, objekta, ki ga Zagorjanj »kravajo« potrebujejo, da se izrazim v žargonu. Nadalje gre za modernizacijo oziroma novogradnjo trgovskih lokalov, za stanovanja, za ureditev prodajaln s kmetijskimi pridelki, za še mnoge druge prepotrebne objekte družbenega standarda, in če hočete, tudi za gradnjo šol.

Prav tako v Trbovljah. Občinski sindikalni svet je že pred meseci sklenil predlagati vsem podjetjem oziroma organom delavskega samoupravljanja in sindikalnim organizacijam, naj se zavzamejo, da bi razdelili razpoložljiva sredstva za komunalne naprave. Občinski ljudski odbor je celo sestavil priložnostno listo potreb. Večje sindikalne organizacije so govorile o tem predlogu, toda marsikje so prišle na dan nekatere »lastne« potrebe kolektivov, ki so sicer morda upravičene, v sedanjem trenutku pa nekoliko egoistične. Toda kot kaže, je v podjetjih prevladovalo pravilno stališče in videti je, da bodo Trboveljanci letos dobili nekatere nujno potrebne objekte družbenega standarda. Seveda pa bodo o prioritetah listi občinskega ljudstva še na široko govorili vsi kolektivni zbori volivcev in končno tudi osnovna organizacije Socialistične zveze. Tako je prav: ljudje naj odločijo o vsem, kar jim samostojno ustvarijo sredstva, naj tudi sam odločijo, kam jih bodo namenili.

PO ZAČRTANIH NALOGAH

ŠIRŠA KONFERENCA KOMUNISTOV TRBOVELJSKE OBČINE JE RAZPRAVLJALA O GOSPODARSKIH VPRAŠANJH. KONFERENCA SE JE UDELEŽIL TUDI SEKRETAR CK ZKS IN TRBOVELJSKI LJUDSKI POSLANEC TOV. MIHA MARINKO. GOSPODARSKO POROČILO JE PODAL PREDSEDNIK OBČINE TOV. TINE GOSAK

Glavna naloga v letošnjem letu v občini Trbovlje bo predvsem povečati obseg storilnosti, proizvodnje in vseh ostalih storitev, tako da se bo narodni dohodek povečal. Povečanje obsega proizvodnje je moč doseči zlasti v industriji in v gradbeništvu. Prav tako pa bo letošnje leto ena izmed glavnih nalog povečanje osebne potrošnje, posebno delavcev in uslužbencev, ter družbenega standarda. Za stabilen razvoj osebne potrošnje je treba razviti zlasti oskrbovalno omrežje, detajlne prodaje, povečati je treba kapacitete družbene prehrane, razširiti se morajo obrtni obrati ter uslužnostni servisi za izvršitev storitev gospodinjstvom. Razen stanovanjske izgradnje v tem letu je treba pospeševati izgradnjo komunalnih objektov, šolskih in zdravstvenih. Potrošnje sredstev je treba vskladiti s smernicami družbenih planov ter začeti z vzdrževanjem sredstev gospodarskih organizacij.

LETOŠNJE LETO JE PŘIČAKOVATI NADALJNJI PORAST DRUŽBENEGA BRUTO PROIZVODA IN NARODNEGA DOHODKA V OBČINI. NA TO BO SEVEDA VPLOVALO TUDI VPRAŠANJE REŠITVE REKONSTRUKCIJSKEGA NAČRTA V TRBOVELJSKI CEMENTARNI.

Podjetja v trboveljski občini so minulo gospodarsko leto lepo zaključila. Začrtani plan je bil po količini proizvodov presežen za 2,6%, po vrednosti pa za 2%. Tako je n. pr. Rudnik Trbovlje-Hrastnik pridobil 9.000 ton več premoga, kot ga je predvideval, ter presegele plan za 0,9%, po vrednosti pa za 5,2%. Elektrimna Trbovlje je svoj plan presegele za 1,5%, vrednost njene proizvodnje pa se je zmanjšala na 95,8% nasproti planu. Cementarna Trbovlje je presegele plan v količini za 9,6%, v vrednosti pa za 5,4%. Prav tako Strojna tovarna Trbovlje, in sicer po količini za 0,9%, vrednost proizvodnje pa se je znižala za 0,2%.

TELEFONSKI SPREHOD OD LITJE DO BREZIC

Kličče 80-191

lo čimveč ljudi, smo sklenili, da bomo uredili dve jedilnici v sami dvorani. Letos bomo dogradili dva stanovanjska bloka, ki bosta s skupaj 18 stanovanj kar lep prispevek k ublažitvi stanovanjske krize, ki — presneto — tudi nam ne da miru.

Doslej je naš kolektiv precej pogrešal možnosti za ceneno letovanje. Letos pa bomo začeli graditi lastni počitniški dom v Novem gradu v Istri, kjer bo lahko že čez kakaj dve leti hkrati letovalo nekaj desetih predničarjev. Razvijamo gospodinjstvijski servis v naši koloniji. K sedanjemu pralnemu stroju bomo kupili še enega, uredili pa bomo nadalje likalnico. — Lanj pa smo uredili še otroški vrtec.

HRASTNIK 54 — Priprave za formalno združenje dela radeške občine k Hrastniku so pri kraju. V kratkem bo prva skupna seja novega občinskega ljudskega odbora, medtem ko je bil večeraj že združen občni zbor občinskih sindikalnih svetov iz Hrastnika in Radeč. K občinskemu ljudskemu odboru v Hrastniku se priključijo vsi kraji dosežanje radeške komune, razen Podkuma, Dol in Loke. Za takšno razdelitev so se zavzeli tudi zbori volivcev na radeškem področju, je

Imamo pripravljani odbor, ki bo izdelal celoten program prireditev. Lahko povem, da bomo imeli mimo vsega ostalega tudi tokrat slavnostno akademijo na Senovem, medtem ko igralci iz Brezovice pripravljajo novo gledališko delo. Celoten program prireditev vam bomo pravočasno poslali.

VIDEM-KRSKO 8 Tovarno »sladkega« na Sotelskem je tokrat zastopal v našem razgovoru njen direktor Jožko Bajc. 80-191: »Gotovo bo vse naše sladkodne bralce najbolj zanimalo, koliko čokolade je lanj zapustilo prostore tovarne čokolade in likerjev

Imamo pripravljani odbor, ki bo izdelal celoten program prireditev. Lahko povem, da bomo imeli mimo vsega ostalega tudi tokrat slavnostno akademijo na Senovem, medtem ko igralci iz Brezovice pripravljajo novo gledališko delo. Celoten program prireditev vam bomo pravočasno poslali.

nom. Tudi gostinstvo je doseglo 98% svojega plana, enako KZ Trbovlje. Med obrtnimi podjetji zaznamuje največji uspeh podjetje »Mhanika«, ki je svoj plan presegle za 37%, Zlatarstvo za 35,2%, podjetje »Meso« za 15,4%, obrtno podjetje »Metalija« za 12% in Pekarna za 13,6%. Med obrtnimi podjetji nista dosegla planirane proizvodnje je podjetje »Elektro-Standard« in Tapetništvo Trbovlje.

Gostinstvo je pretrelo leto nazadovalo, boljši uspeh pa je bil dosežen v gostiških družbenega upravljanja. Trgovina kot celota je presegele biagovni promet za 13,3%, tu je najboljši rezultat doseglo podjetje »Vitaminska«, ki je presegele biagovni promet za 17,3%. Obrtna nakupno-prodajna zadruga za 22,3%. Od treh trgovskih podjetij, ki oskrbujejo potrošnike s prehranskimi artikli ter ostalim mešanim blagom, je minulo leto napredovalo le podjetje »Izbrska«, ki je planiran biagovni promet presegele za 3%. Ostali dve podjetji sta bili pod planom: »Pre-skrbka« je dosegla 95,9%, a »Po-

trošnja« 92,3% planiranega prometa. Dosežki v minulnem letu ustvarjajo upe za povečanje proizvodnje v letu 1959, razen morebiti v industriji, gostinstvu in KZ. V gradbeništvu se pričakuje to leto povečanje uslug za 33%, v prometu za 32%, v obrti za 3%, v komunalni dejavnosti za 2% in v trgovini za 4%.

Predvideno povečanje je možno doseči z boljšim izkoriščanjem (Nadaljevanje na 2. strani).

Požar pod Kumom

14. januarja v jutranjih urah je začela goret garaža v Zagorju pri Dolah, last avtoprevoznika Medveška. Na pomoč so prišli gasilci z Dol, Požeja, Jagjenjence, Papirnice in tudi iz Radeč, vendar niso mogli preprečiti, da požar ne bi zajel tudi hiše. — Zgorela je hkrati v garaži, delavnico, skednjem in avtobusom.

Požar je napravil večmilijonsko škodo.

Imamo pripravljani odbor, ki bo izdelal celoten program prireditev. Lahko povem, da bomo imeli mimo vsega ostalega tudi tokrat slavnostno akademijo na Senovem, medtem ko igralci iz Brezovice pripravljajo novo gledališko delo. Celoten program prireditev vam bomo pravočasno poslali.

Imamo pripravljani odbor, ki bo izdelal celoten program prireditev. Lahko povem, da bomo imeli mimo vsega ostalega tudi tokrat slavnostno akademijo na Senovem, medtem ko igralci iz Brezovice pripravljajo novo gledališko delo. Celoten program prireditev vam bomo pravočasno poslali.

Imamo pripravljani odbor, ki bo izdelal celoten program prireditev. Lahko povem, da bomo imeli mimo vsega ostalega tudi tokrat slavnostno akademijo na Senovem, medtem ko igralci iz Brezovice pripravljajo novo gledališko delo. Celoten program prireditev vam bomo pravočasno poslali.

Imamo pripravljani odbor, ki bo izdelal celoten program prireditev. Lahko povem, da bomo imeli mimo vsega ostalega tudi tokrat slavnostno akademijo na Senovem, medtem ko igralci iz Brezovice pripravljajo novo gledališko delo. Celoten program prireditev vam bomo pravočasno poslali.

Imamo pripravljani odbor, ki bo izdelal celoten program prireditev. Lahko povem, da bomo imeli mimo vsega ostalega tudi tokrat slavnostno akademijo na Senovem, medtem ko igralci iz Brezovice pripravljajo novo gledališko delo. Celoten program prireditev vam bomo pravočasno poslali.

Imamo pripravljani odbor, ki bo izdelal celoten program prireditev. Lahko povem, da bomo imeli mimo vsega ostalega tudi tokrat slavnostno akademijo na Senovem, medtem ko igralci iz Brezovice pripravljajo novo gledališko delo. Celoten program prireditev vam bomo pravočasno poslali.

Naše branje

Skozi vse leto, še posebej ob začetku, si radi pogledamo iz oči v oči. Z željami in načrti. Tudi mi smo se že nekako navadili, da si tokrat povemo nekaj besed.

Ko smo predlanskim proslavljali 10-letnico Zasadnega tednika, nam je več kot tisoč bralcev iz najrazličnejših krajev od Zagorja do Brežic povedalo svoje mnenje o listu; tisti njihovi popisani listi in zapise izjave so nam še danes dragocen pripomoček pri urejanju lista. Tem cenjenim prispevkom se je v teh mesecih pridružil še mnogo novih, razveseljivih, kritičnih, a drugače spodbudnih. Žilili so se v novoletne čestitke iz oddaljenih in bližnjih vasi in mest.

V zadnjem letu je Zasadni tediček ustregel vašim željam po več tujih zanimivosti, domačih zgodbah in podlistkih, pa praktičnih navseh za dom in družino in s filmom. V komentarjih so se na naših straneh prinesla mnenja številnih znanih jugoslovanskih novinarjev in komentatorjev, kakor tudi najbolj političnih funkcionarjev. V vsem tem seveda v še boljji obliki, pa bomo nadaljevali tudi letos.

Se to ste lahko opazili, da smo še naprej krepili vaši najljubši rubriki »Pepeče pripoveduje« in »Halo, žil«, če pa sta kdaj zlezli v »žokost«, ali pa se za nekaj časa tudi izgubili, — priznajte — tudi vaša krivda.

In letos? — Ni načrtov, nič velikega zvočenja in reklame? Kaj je z Zasadcem?

Naj ustrezneje vaši želji zdaj, ko se januar že posilja.

Z veseljem vam sporočamo, da nam je uspelo v vseh osmih obdanih od Litije do Brežic zagotoviti svoje stalne dopisnike, ki bodo stalno obveščali redakcijo o vseh pomembnih dogodkih na svojem področju, seveda mimo še lepšega števila dopisnikov v manjših krajih, ki so se že doslej pridno oglašali na naših straneh. Geslo redakcije je: vsakemu najmanjšemu kra-

ju svoje mesto na dopisniški strani! Da pa bomo vsem povsem uspeli, je pa seveda veliko odvisno tudi od vas, dragi bralci, ki nam s opozorili na aktualnost tega ali onega problema, kakor tudi s lastnimi sestavki lahko mnogo pomagate.

Zasadni tediček bo skušal letos na svoji repertoarji strani obdelati zlasti to, kakor tudi uspehe, ki prebivalce vseh krajev najbolj zanimajo, hkrati pa se vam bo že s prihodnjo številko predstavil z nekaj novimi rubrikami, KJER BO DAL GLAVNO BESEDO VAM.

Brez dvoma ni nepomembno tudi dejstvo, da smo navzlic velikim stroškom uspeli le minimalno zvišati naročnino našega lista in tako še naprej ostati najcenejši slovenski tediček!

Opozorili bi vas še na dvoje zanimivih črtic, ki ju začetno objavljati v nadaljevanjih danes in v prihodnji številki. Prvi sestavek je za Zasadni tediček napisal naš beograjski sodelavec Branko Djukić in opisuje tiste dni, ko je naša Partija gradila pogoje za lepše življenje vseh naših delovnih ljudi. V njem vas bo popeljal skozi vse spletke in naklepe, ki se jih je stara Jugoslavija postuževala za boj proti najboljšim borecem za zmago proletariata. Drugi sestavek pa je zanimiv feljton iz časov španske državljanske vojne, poln dramatičnih trenutkov, ki bodo gotovo pritegnili očesa našega bralca.

Za mesec februar pripravila naša redakcija na tretji in četrti strani še neko presenečenje, vendar o tem več prihodnjič.

Navzlic vsem težavam, s katerimi se moramo boriti, tako v redakciji kot na terenu, upamo, da bomo lahko vse te želje dosledno izpolnili, kot želimo mi vsi — za še boljji in še bolj priljubljeni Zasadni tediček.

Seveda pa nam bodo še naprej najboljši in najbogatejši kapiot vaše želje in vaša pisma.

UREDNIŠTVO

KMETIJSKA PROIZVAJALNA ZVEZA BREŽICE LETOS

Za rast kmetijstva

Kmetijska proizvajalna poslovna zveza Brežice zajema območje občin Brežice, Videm-Krško, Sevnica in Senovo; po novi komunalno-teritorialni razdelitvi pa še področje sedanje občine Kostanjevica ob Krki in s tem obseg bivšega krškega okraja. V zvezi je včlanjeno nad 20 kmetijskih zadrug.

Dosedanja kmetijska služba zveze se je preooolovala v proizvodni sektor za KZ in lastne obrate. Da dosežemo najširši razvoj našega kmetijstva, obiskuje kmetijski strokovnjaki zveze dnevno zaradi sodobnega obdelovanja poljskih kultur, za čimvečje donose in za doseg kooperacij v proizvodnji. Pomembne naloge posavskega kmetijstva so v akcijah za gojitev hibridne koruze, krompirja, travništva, vinogradništva, sadjarstva in živinoreje.

Kmetovalci so sprevideli prednosti uporabe agrotehničnih mer v svoji proizvodnji in v kooperaciji, ker si ustvarjajo večje dohodke, s tem pa tudi večji narodni dohodek občin.

Tudi obnovi nasadov posvečajo vso skrb. Začrtano je, da bodo letos obnovili hmeljske nasade: v Brežicah 6 ha, v Globokem, Sevnici in Šentjanžu po 5 ha, tako da bo konec letošnjega leta na tem področju 40 ha hmeljskih nasadov. Dosedanja nasadi v Brežicah in Loki pri Zidanem mostu so dali zadovoljive pridelke.

A tudi v lastnih obratih ima zveza velike načrte. Proizvodnjo bodo preusmerili na posevkih v Pišecah v vinogradništvo in sadjarstvo, v Brežicah v vrtnarstvo in hmeljarstvo in v Mokricah v sadjarstvo in vzrejo pohancev. Tako bodo tamkaj izkoristili vso zmogljivost naprav za pridobitev nad 100.000 kg piščancev-pohancev.

V začetku leta bodo pričeli graditi industrijsko pitališče »bekonov« z letno kapaciteto 2000 kosov, namenjenih za izvoz. Iz lastne plemenske vzreje bodo založili rejce belih svin s kvalitetnim naraščanjem.

V pitališču živine redijo 40 glav mlade govedu za mesni tip »baby beef«, namenjen tudi za izvoz. Da izkoristijo velike zaloge naravne tople vode v Čateških Toplicah, imajo v načrtu izgradnjo obsežnega objekta toplih gred za zimsko pridelovanje paradiznikov, kumaric in drugega sočivja.

KPPZ Brežice bo, kakor lani, tudi letos odkupila oziroma prevzela v komisijsko prodajo od kmetijskih zadrug vse količine kmetijskih pridelkov, kakor na primer: jajc, živine, gozdnih sadežev, sadja in vseh ostalih poljedelskih pridelkov. Poseben oddelek zveze bo skrbel, da bodo pridelki prišli po najkrajši možni poti, do potrošnikov.

Nekaj teh in še precej drugih dejavnosti KPPZ Brežice dokazuje njeno pomembnost na področju kmetijstva v Spodnjem Posavju.

-ek

Po začrtanih nalogah

(Nadaljevanje s prve strani)

proizvodnih kapacitet, porastom storilnosti, z racionalnim izkoriščanjem materiala in s smotrnim vlaganjem investicijskih sredstev. Obstajajo možnosti, da se v letu 1959 doseže večji porast družbenega bruto produkta kot je predvideno.

Tov. Martin Gosak je nato obširno govoril o investicijskih nalogah v občini. Na to vprašanje se bomo še povrnili, vendar je važno poudariti investicijska dela v Elektrarni Trbovlje in rekonstrukcijo Cementarne, za katero pa sredstva še niso odobrena. Nadalje je treba rešiti vprašanje kapacitet novih podjetij, ki preraščajo iz obrtnih v industrijska podjetja, kot na primer »Mehanika«, »Metalija«, »Elektro-Standard«, Zlatarstvo in druga.

Kakor predsednik občine, tako so tudi v razpravi mnogo govorili o potrebni ureditvi prometa, trgovskega omrežja, gostinstva in pa o komunalnih objektih, kot n. pr. o ureditvi ceste od Sušnika do postaje. — Letošnje leto bo ena od važnih nalog, kako delovnim ljudem pomagati z ureditvijo obratov družbene prehrane in ostalimi uslužnostnimi servisi, ki jih naš delovni človek najbolj potrebuje. V celotnem poročilu predsednika občine je opaziti skrb za našega delovnega človeka in prizadevanje, storiti čimveč za ljudi in za dvig njihovega standarda.

Obširne razprave se je udeležil tudi sekretar tov. Miha Marinko, ki je predvsem podčrtal vlogo komunistov v izvrševanju gospodarskih nalog. Dejal je, da so komunisti dolžni, da so povsod prvi pri reševanju nalog, da dajejo ostalim zgled, ne pa da korakajo na repu dogodkov. Prav

vsi smo odgovorni, kakšno je gospodarsko in politično stanje v občini. Nadalje je naglasil, da so zlasti komunisti v prvi vrsti poklicani, da v podjetjih skrbijo za rast proizvodnje — ne da se pokažejo kot priganjanci, temveč kot svetovalci, ki s pametnimi predlogi in navseti pomagajo, da se gospodarske naloge izvršujejo.

Tovariš Miha Marinko je v naslednjem še obširno obrazložil mednarodno politično situacijo in poudaril velik pomen potovanja tovariša Tita po deželah Srednjega in Daljnega vzhoda. Na zaključku pa je tovariš Marinko naglasil še pomen zakona o nacionalizaciji zemljišč in zgradb.

Opozoril je na zelo važno nalogo na terenu, kjer se pojavljajo naši sovražniki, ki zavajajo ljudi s tem, da govorijo, da spadajo pod nacionalizacijo tudi agrarna zemljišča.

SEVNICA

Kmalu v nove prostore?

Delovni kolektiv sevniskega podjetja »Lisca«, o katerem smo v našem časniku obširneje poročali lani, se bo kmalu preselil v nove prostore. Vselitev je bila predvidena že decembra, vendar so se dela pri dograditvi poslopja nekoliko zakasnila.

V podjetju menijo, da je poslopje takšno, kakršno se predstavlja mimoidočim, samo začasna rešitev. V perspektivi nameravajo poslopje še nadzidati in šele takrat bo dobilo končni, kajpak lepši videz.

fr.

šča. Jasno in odločno je treba povedati, da se kmečkih zemljišč ta zakon ne tiče. Pač pa se zakon nanaša na zemljišča v mestih in naseljih z mestnim značajem, s čimer se prepreči delo raznim špekulantom, ki so doslej onemogočali načrtno gradnjo stanovanjskih naselij in tako dalje. S tem zakonom so onemogočene tudi razne špekulacije s prodajo stanovanj itd. Naša skupna naloga pa je, da povemo ljudem tako, kot je resnica, namreč, da je ta zakon le v korist delovnim ljudem.

PLODNO DELO ORGANIZACIJE ZVEZE BORCEV V VIDMU-KRŠKEM

Pretekli teden je bil občni zbor osnovne organizacije ZB Videm-Krško, ki ima 136 članov. Na tem, prav dobro obiskanem zboru so ugotovili, da je bilo preteklo leto delo upravnega odbora in članov ZB uspešno.

Člani so sodelovali pri proslavi dneva borca, ki je bila povezana s proslavo bitke na Sutjeski. Na predvečer dneva vstaje so pripravili akademijo. V ta namen so skupno z občinskim odborom ZB Senovo izvedli patrolo, ki je krenila izpred tovarne celuloze in preko Bučare, Zdol in drugih partizanskih krajev do Veterinice in Loč, kjer je bil slovesen partizanski miting. Ob tej priložnosti so obdarili domačine, ki so podpirali med vojno partizane. Člani ZB so sodelovali tudi na občinskem razpisu, organizirali žalno komemoracijo na dan mrtvih in pospremili na zadnji poti dva svoja člana.

Na pobudo občinskega ljudskega odbora ZB je bilo zdravniško pregledanih 96 članov, od katerih bo moralo iti na zdravljenje 11. Je na razne specialne preglede, medtem ko bo moralo 7 članov spremeniti sedanjo zaposlitev. Pri tem zdravniškem pregledu so sodelovali tudi člani osnovne organizacije in nudili občinskemu odboru vso pomoč. Nujno pa je, da se nudi specialni pregled še ostalim članom,

ki so bili na ta dan nujno zdravniško pregledani. Na ta način bo imela osnovna organizacija popoln zdravstveni pregled nad svojimi člani, nato pa jim bo lahko nudila tudi zdravno pomoč.

V nekaterih ustanovah in podjetjih imajo člani ZB plačan izredni dopust. Največje razumevanje je doslej pokazal delavski svet tovarne celuloze in papirja, ki je odobril 59 članom ZB, ki so v tovarni zaposleni, plačan dopust od 3 do 10 dni, kar da skupno 305 dni.

Med drugim so na zboru sprejeli tudi sklep, da bodo v bodoče posvetili še več skrbi otrokom padlih borcev, za katerih uspehe se ne bodo zanimali le tu in tam, temveč bodo zadožili posamezne člane, ki se bodo zanimali za te otroke. Ne bodo pa skrbeli za te učni uspeh, temveč tudi za njihovo politično in moralno vzgojo.

Ker je vedno več civilnih pogrebov, je zbor predlagal občinskemu odboru SZDL, da imenuje komisijo za civilne pogrebe.

Ob tej priložnosti so ugotovili, da je še nekaj borcev, ki še niso člani ZB. Zato bo naloga bodočega odbora, da pregleda vse take primere in borce vključi v svoje članstvo. Obenem pa bodo morali pregledati še seznam vseh članov in ugotoviti, če so vsi upravičeni sodelovati v tej organizaciji in potem temu primerno ukrepati.

-k

NAS KOMENTAR

Castrova zmagala

Marsikdo, ki je v minulih dneh prebral vesti o razburljivih dogodkih na Kubi, o begu diktatorja in bivšega narednika Fulgencija Batista, o zmagi Castrovega uporniškega gibanja in o prvih ukrepih nove oblasti, se je vprašal: Od kod tako nenaden preokret, ki se ga še pred pol leta niso nadejali niti največji optimisti? Kdo je pomagal advokatu Castru, da je po dveh letih bojih zmagal? Če hočemo odgovoriti na ti dve vprašanji, se moramo spomniti na nekaj, kar je za Kubo življenjskega pomena in to je — slaskor.

Kuba je največji proizvajalec sladkorja na svetu. Letno ga proizvede 7 milijonov ton in večino ga izvozi v Združene ameriške države, v Anglijo in druge zahodne dežele. Vsi boji in vsi nemiri na tem otoku, vse vstaje in okupacije, pa tudi vse ostalo, kar se je dogajalo v novejši zgodovini Kube, ima svoje korenine v sladkorju.

Kuba je bila nekoč španska kolonija. Leta 1898 so jo zavzeli Amerikanci. Po prvi svetovni vojni je postala formalno neodvisna republika, leta 1934 se je nekoliko bolj osamosvojila, vendar so Amerikanci tudi kasneje imeli na Kubi glavno besedo. Ameriške družbe so investirale v gospodarstvo otoka precej milijard dolarjev. Podpirale so bivšega narednika Batista, ki je leta 1933 nasilno prevzel oblast, postal predsednik in general. Batista je uvedel na Kubi režim, ki je slonel na korupciji, kraji in nasilju. To je bil eden najbolj strahotnih policijskih režimov v La-

tinski Ameriki. Batista je spremenil Kubo v koncentracijsko taborišče. Mnogi svobodoljubni Kubanci so pobegnili. Še več pa jih je ostalo doma. Ti so se tajno organizirali in se uprli diktaturi. Med uporniki se je kmalu uveljavil mladenič, ki mu je bilo ime Fidel Castro. Dne 26. julija 1953 je vodil upor študentov v Santiagu, ki so ga oblasti v krvi zadušile. Tedaj je odšel v tujino in zbral pristaše za odločilni boj. Leta 1955 je objavil svoj program, v katerem je zahteval nacionalizacijo ameriških posestev in plantáž sladkornega trsa, zaplenbo imovine, pridobitve s pomočjo diktature in razdelitev tretjine industrijskih podjetij delavcem. V decembru 1956 se je z 81 pristaši izkrcal na Kubi in začel boj.

Iz majhnih partizanskih odredov so v dveh letih nastale velike enote sodobno organizirane in moderno oborožene vojske, ki je pred tedni zmagala.

Batista je na Novega leta dan po-

begnil v Dominikansko republiko. Oblast je prevzela vojaška junta, ki se je hotela sporazumeti z uporniki, toda Castro je zahteval popolno kaptulacijo. V kubanskih mestih, zlasti v glavnem mestu Havanu, so množice pridrevale na ulice in vzklikale Castru, razbijale vile bogatašev in pristašev diktature, medtem pa se je Castro bližal Havanu in na zborovanih govoril: »Naš prvi boj je bil politični. Drugi bo socialni. Naprej je treba utrditi mir, potem pride na vrsto industrializacija, amnestija političnih zapornikov, razdelitev zemlje kmetom itd. Nacionalizacija pa ni napovedal. Dejal je: »Zaenkrat ne.« Ne smemo pozabiti, da so njegovo gibanje materialno podpirali tudi poslovniki.

Novinarji, ki so se razgovarjali s Castru 4. januarja, so pisali, da ni protiameriški razpoložen in tudi ne skrajni levičar, ampak simpatizer »socialnega liberalizma«, da se navdušuje nad idealami pokojnega ameriškega predsednika Roosevelta. O nacionalizaciji govori skrajno previdno in diplomatsko. Ni čudno, saj imajo ameriške družbe v svojih rokah skoro vso kubansko industrijo sladkorja pa tudi tobakno industrijo in turizem. Vsak nepremišljen in premalo pripravljen ukrep bi se lahko kaj kmalu maščeval. Pa še nekaj je.

Res so Američani uradno podpirali Batista, toda nekateri ameriški gospodarski krogi, ki jim Batista ni več nudil dovolj močno jamstvo za njihove interese na Kubi, so se v zadnjem času začeli obračati od njega. Ne moremo trditi, da so svoje simpatije prenesli na Castra, dejstvo pa je, da so bile Castrove enote oborožene z ameriškim orožjem. In dejstvo je tudi, da so uporniki v začetku decembra kontrolirali 12 kubanskih pristanišč in skoro 70 odstotkov izvoza sladkorja. Osvoljili so 25 velikih sladkornih tovarn v pokrajini Oriente. Vse to je močno zmanjšalo izvoz sladkorja v Združene države. Zato nekateri poznavalci razmer na Kubi trdijo, da so Američani sami pustili na cedlu svojega prijatelja Batista in obrnili plašč po vetru. In zato, pravijo, Castro nered govori o nacionalizaciji.

Videl bomo, kaj bo prinesla prihodnost. Castrovi borci so niso borili le za spremembo vlade, ampak za temeljito spremembo vladavine, za spremembo družbe, za izgradnjo takšne družbe, v kateri bi lahko prišlo do veljave vse napredne kubanske politične sile. Zaenkrat lahko rečemo, da je Castro zmagal, če pa je tudi zmagalo kubansko ljudstvo, bo pokazala prihodnost.

ZGODAJ ZJUTRAJ SEM POTRICAL NA VRATA MAJNEHE LESENE HISICE NA ZAČETKU EBERLOVE KOLONIJE V ZAGORJU. ODPRLA MI JE PRIJAZNA ZENICA, PRESENEČENA KAKOR VSAKA GOSPODINJA, KADAR SE NA PRAGU POKAŽE NEZNANEC, PA SE ZJUTRAJ, KO JE V HISI VSE NAROBE. PELJALA ME JE V KUHNINO, SAMA PA ŠLA V SPALNICO, KJER JE POLEZAVAL MOŽ. ČEZ MINUTO ALI DVE STA SE OBA VRNILA.

Tako sva se spoznala. JOŽE TRAMPUZ, upokojeni rudar in eden izmed najstarejših zagorskih komunistov, se mi je predstavil na pogled še krepak in zdrav, v resnici pa z bolnimi pljuči, v katerih je premalo prostora za dovolj zraka, da bi lahko globoko dihal.

»To sem dobil v francoskem rudniku,« se je opravičil, »kjer sem delal od 1924. do 1946. leta. Moral sem tja, ker so mi v

Nepozabni spomini

domovini preveč nagajali. Stalno so bili žandarji na vratih, pa tudi za kruh je bilo težko.

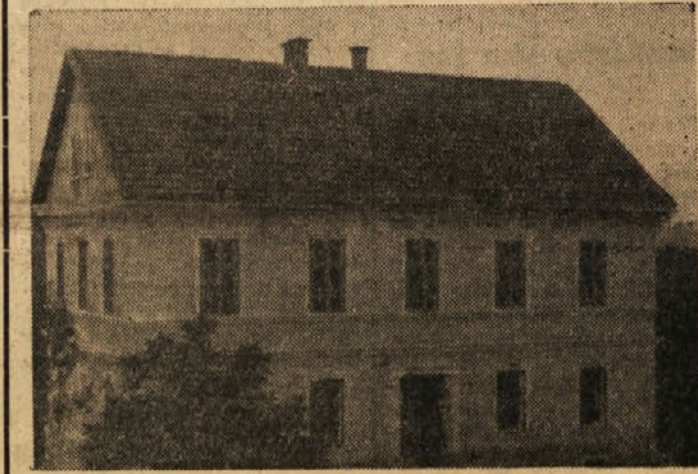
Tedajci se je namelnil, rekoč: »Zadnji dan, preden sem odšel v tujino, sem se moral zagovarjati na procesu pred sodiščem v Ljubljani. Obtožili so me, skupaj z ostalimi tovaršji, sodelovanja v revolucionarnih akcijah! — Začelo se je na nekem zborovanju v Ljubljani, ki sta se ga med drugim udeležila tudi brata France in Mile Klopčič. Ne spominjam se več, kakšna skupina je bila to, še vedno pa imam živo pred očmi, kako so nenadoma vdrli v dvorano žandarji. France Klopčič, ki je bil mlad in uren, je skočil skozi okno, ostale pa so nas prišli in zasiljevali. Pozneje so nas klicali na sodišče v Litijo, to pa nas je po dvakratnem zaslišanju napotilo na deželno sodišče v Ljubljani. Spominjam se, da sta se brata Klopčič zelo pogumno vedla. Neizpodbitna dejstva, ki sta jih navajala, so šla predsedniku senata na živce, zato ju je večkrat ustavil. Dvorana je bila polna železničarjev, ki so prihitali na poklic, napisan na plakatu: »Udeležite se razprave na sodišču proti tovaršem iz Zagorja!«

Sodišče nas je moralo zaradi pomanjkanja dokazov oprostiti, kar je bila nemalo zasluga bratov Klopčičev. Naslednji dan sem sedel na vlak in se odpeljal v Francijo. Žena ni mogla z mano, ker je bil otrok star šele štirinajst dni. Prišla je za mano čez osem mesecev.

Jože Trampuž je svoje pripovedovanje večkrat pretrgal. Bilo je očito, da mu je govorjenje napor, zato mi je bilo žal, ker sem ga prišel nadlegovat s svojo radovednostjo. Tudi žena ga je proslila, da bi govoril bolj počasi. Toda on se za najini prošnji ni zmenil, ampak se je vedno bolj razvnel, ko mi je pripovedoval o svoji preteklosti.

»Zanimivo je bilo,« je nadaljeval, »kako sem dobil potni list. Čeprav sem bil v postopku pred sodiščem, mi je uradnik v Litiji za 50 din izstavil potrdilo, da sem kazensko neoporečen. Takrat je bilo težko doseči pravico, toda s podkupovanjem je človek vse dosegel. Na razpravi pred sodiščem sem sedel s potnim listom v žepu...«

»Leta 1935 sem prišel na dopust v domovino. Komaj sem prispel domov, že sta prišla dva žandarja in zahtevala, da se grem takoj priglasiti v Litijo. Moral sem se obvezati, da se bom vselej zglašil, kadar bom hotel iti iz občine. In res sem pozneje, ko sem potoval z vlakom v Ljubljano, opazil, da me neki moža-

Sola v Kočevski Reki, kjer je bil leta 1944 L. kongres LMS

kar neprestano sledi. Kamor koli sem šel, vedno mi je bil za petami. Zalosten dopust je bil to...«

Žena se je spomnila njegovega odhoda k vojakom leta 1920. Dejala je:

»Zalostno in lepo je bilo. Hudo zate, ker si odhajal k vojakom, lepo zato, ker so vas spremljali skoraj vsi rudarji z godbo na čelu...«

Mož je dopolnil njen spomin: »Štiri letnike so nas takrat vpoklicali. Služil sem v Negotinu. Bili smo sami knapi. Dal so nas skupaj najbrž iz strahu, da ne bi revolucionirali ostalih vojakov, in pa zato, da bi nas imeli na očeh...«

»Domov sem se vrnil 5. januarja 1921. se pravi v času stavke. Bil sem potreben zasluga in lahko bi se bil zaposlil v jami, toda stavkavac nisem maral postati...«

»Avgusta 1921 sem postal član Komunistične partije. Tudi pozneje v Franciji sem aktivno delal v delavskem gibanju...« Se mnogo tega mi je povedal Jože Trampuž, toda kaj, ko je za urednik tako skop s prostorom. Se več spominov pa je ostalo skritih in jih najbrž ne bomo mogli rešiti pozabe. Res: velika zakladnica zgodovinskega gradiva o delu Partije je v Ljubli samih, toda iz nje vse premalo یرpamo.

fr.

Hrastniški rudarji bodo z delom počastili 40. obletnico KPJ

Na 3. zasedanju obratnega delavskega sveta v Hrastniku dne 15. t. m. so na predlog osnovnih organizacij ZK Hrastnik sklenili, da bodo tamkajšnji rudarji v počastitev 40-letnice obstoja KPJ razen redne planske proizvodnje do 1. maja 1959 nakopali še 5.000 ton.

Obvezali so se sicer za pridobitev 10.000 ton premoga izven plana, vendar, ker bo del separacije v poletnih mesecih v rementu, bodo nadaljnjih 5.000 ton premoga nakopali v zadnjih 4 mesecih leta.

Zasedanje obratnega delavskega sveta je bilo zelo živahno, saj so rudarji na njem sprejemali proizvodni plan rudnika za leto 1959.

Kljub temu, da je letošnji produkcijski načrt rudnika »napet«, rudarji morajo nakopati letos v jami 365.000 ton premoga in ga pridobiti še 15.000 ton na dnevnem kopu Blate, sodojo v Hrastniku, da so dani vsi pogoji za izpolnitev letnega plana in še obveze v počastitev 40-letnice ZKJ.

Razumljivo je, da sami rudarji, ki delajo v proizvodnji, ne bodo kos svoji nalogi, če jim pri tem ne bodo čvrsto stali ob strani tudi vsi zunanji obratni rudnika, tako na primer z redno dostavo zasipnega materiala, z dostavo praznih jamskih vozičkov in z rednim izvrševanjem tekočih popravil jamskih transportnih agregatov in ostalih strojev.

V tej zvezi je obratni delavski svet obravnaval tudi vprašanje delovne discipline, zmanjšanje delovnih nesreč in vprašanje izboljšave družbenega standarda rudarjev. Zato je sprejel konkretne sklepe, in sicer:

1. Disciplinska komisija pri obratnem DS naj sproti rešuje posamezne disciplinske prekrške in napravi vse ustrezne korake v zvezi s tem.

2. HTZ komisija naj vse novice — rudarske začetnike pouči o nevarnosti jamskega dela, nadalje naj vse nezgode pri delu sproti analiza ter odpravi morebitne nepravilnosti v smislu rudarskih varnostnih predpisov.

3. Prav tako naj se ta komisija takoj loti ureditve prostorov in naprav za kuhanje in razdeljevanje tople kave za rudarje.

4. Stanovanjska komisija pri obratnem DS mora zasedati redno dvakrat mesečno in ugotoviti najbolj kritične primere posameznih proslievcev z ogledom njihovih dosedanjih stanovanj ter nato sestaviti prioriteto listo proslievcev.

Januarja - 20. - V Ljubljani v Mestnem domu in na trgu pred njim demonstrirajo okrog pet tisoč delavcev, delavci in nameščenec proti vojski, za uraditev prehrane; njih delegacija izroči zahtevo delni vladi.

Januarja - 27. - V Zagorju velik delavski šod: - za mir in kruh (okrog 1.200 delavcev in njih žena).

Januarja - 28. do 1. februarja - V Trstu in Miljah splošna stavka italijanskih in slovenskih delavcev: za mir in kruh; izvoljen delavski svet, ki izdaja »Sporočila« v slovenskem in italijanskem jeziku.

Januarja - Pasivna rezolucija rudarjev v rudniku Trboveljske premogokopne družbe (TPD).

Januarja - 11. - Konec (uspešen) velike rudarske stavke v Sloveniji.

Januarja - 6. - V Ljubljani ustanovna seja skupščine začasne Delavske zbornice.

Januarja - 14. - V Beogradu ustanovljena »Neodvisna delavska stranka Jugoslavije« kot legalna oblika KPJ (NDS).

Januarja - 27. in 28. - Prva državna konferenca Zveze neodvisnih sindikatov z značajem ustavnega kongresa; navzoči tudi slovenski delegati; »Medusavezni sindikalni odbor« se preimenuje v »Centralni radniški sindikalni odbor Jugoslavije«.

Januarja - 6. - »Sestojanarska diktatura«; poleg drugih ukrepov po vsej Jugoslaviji dokončno razpuščen neodvisni sindikat.

OSREDNJA SLOVESNOST APRILA

V DELAVSKEM DOMU

Odbor za proslavo 40. obletnice ustanovitve KPJ pri občinskem komiteju v Trbovljah je imel že drugo sejo ter je razpravljal o programu prireditve v počastitev te obletnice. Predsednik odbora, sekretar Lojze Ribič, je naglasil, da se mora v tem velikem spominskem letu odražati naša dejavnost na vseh področjih dela, tako v proizvodnji kakor tudi v delu naših društev in društvenih organizacij. V pripravah proslav te zgodovinske obletnice je odbor postavil več komisij, tako zgodovinsko komisijo za organizacijo slovesnosti, komisijo za šolo ter komisijo za organizacijo razstav.

Glavna proslava je predvidena za konec aprila (verjetno 1. majem). Le-ta bo verjetno trajala dva dni. Razen te osrednje slovesnosti prireditve je v načrtu slovesnost na Čebinovem, in sicer 18. aprila, ob spominskem dnevu na ustanovitve KPS dne 18. aprila 1937. leta, proslava v lovski koči pod Kumom, kjer je bila 1938. leta konferenca SKOJ, nadalje slovesnost v Domu na Kleku v počastitev spomina TONČKE ČEČEVE, medtem ko bo imela DPD »Svoboda-Doberna« dne 27. aprila proslavo v spomin padlemu narodnemu heroju LOJZETU HOHRAUTU. Prav tako bo imel letošnji občinski praznik v Trbovljah še poseben poudarek, in sicer bomo takrat obhajali 35-letnico zloma zloglasne Orjune v Trbovljah 1. junija 1924.

Mimo spominskih prireditev bodo vsa društva in organizacije preko tega leta poskrbele za slovesnosti, ki jih bodo organizirale v spomin 40-letnice KPJ. Posebej bodo tudi proslave po šolah in internatih ter po delovnih kolektivih naših podjetij.

V počastitev te obletnice bodo v Trbovljah prav tako Delavske športne igre. Tako bo še 8. in 9. februarja zimskosporne prireditve kolektivov Elektrospordarske skupnosti Slovenije na Partizanskem vrhu. Kakor predvidevajo, bo letos v Delavskem domu v Trbovljah revija godb na pihala iz cele Slovenije in še vrsta drugih slovesnosti. Letos bomo še poseben poudarek dali dnevu Rudarjev. - Odbor za proslavo 40. obletnice KPJ bo do konca januarja izdelal podroben program namernih slovesnosti, ki bo zamenjal sleherno naše društvo in organizacijo.

ZASTOR JE PADEL ZA PRVIM DEJANJEM NA ŠOLSkih DESKAH LANSKEGA IN LETOŠNJEGA LETA. MIMO JE PRVO POLLETJE PRAKTIČNEGA UVELJAVLJANJA NOVE ŠOLSKE REFORME, KI JE PRED ŠESTIMI MESECI IZZVALA MNOGO UPANJ, A TUDI NEKAJ PESIMIZMA, TAKO V GLAVAH PROSVETNIH DELAVCEV IN NIČ MANJ V GLAVAH UČENCEV IN STARŠEV. ZA NAMI SO PRVE BRAZDE, KI SO JIH ZAORALE NASE ŠOLE V ŽELJI PO ČIMPREJŠNJEM URESNIČENJU CILJA, VČASIH TUDI V SKOPEJSIH KORAKIH. VSEKAKOR PA JE ČEDALJE MANJ PESIMIZMA TUDI TAM, KJER JE BIL PREVELIK. BREZ DVOMA SO DOSEŽENI ŽE PRVI USPEHI. TO DOKAZUJEJO USPEHI, UČNI USPEHI. DOKAZUJE RAZPOLOŽENJE NA SAMIH ŠOLAH. NEKAJ O VSEM TEM PA PRIPRAVEDUJEJO TUDI NAŠI LISTI IZ ŽIVLJENJA NA TRBOVELJSKIH OSEMLETKAH IN GIMNAZIJI.

NE SAMO DVA

V novi šoli učenci naj ne bodo le pasiven objekt vzgoje, ampak tudi aktivni sodelavci. Reforma v praksi?

A. F. - »Sedel sem pri časopisu, kot vsak dan, ko je prišel sin iz šole. Sili je vame; očka, bil sem na sestanku! Nasmejale sem se mu. »Očka, ne hodiš samo ti na sestanke!« Bral sem. Zvečer pri večerji pa spet: Očka, bil sem na sestanku! - Na kakšnem sestanku, sem se začudil? - Bil sem na sestanku podmladka; tajnik sem. In veš, o čem smo govorili? O nekem fantu, ki ne uboga. Veš, na Tereziji je doma. Vedno razgraja. Povedali smo mu, da to ni prav. - In ti, si ti tudi govoril, sem ga vprašal: Ne, jaz pa nisem govoril. Veš, pa sem hotel. O naših dekletih iz prvih vrst. Tako so čudne! Takoj, ko tovarišica odide, skočijo k tabli in čečkajo in čečkajo po njej. V dveh dneh smo porabili že celo škatlo krede. Očka, ali ni škoda?

Bil sem prenežen nad svojim sinom.

R. P. - »Zadnjič je Metka pritekla domov vsa srečna. Venomer je dvigala roko in razpirala vseh pet prstkov. Z možem sva jo opazovala, ugibala, kaj je z njo in jo spraševala. Spet je kazala in poplesovala. »Pet, pet sem dobila!«

Ni dobila prvič petice. Toda tako srečna kot tokrat še ni bila nikoli. - Danes sem dobila pet čisto drugače. Tovarišica me je poklicala k tabli in me vprašala množenje, je čečkajala. Tisto veš, kar smo imeli zadnjič za nalogo. Dobro sem znala. Potem pa je tovarišica vprašala ves razred, koliko sem zaslužila. Vsi so dejali, da sem zaslužila pet. Zdad tudi sosedov Tone ne bo mogel reči, da imam protekcijsko.

Nista to edina primera. V takšnih in podobnih drobcih pa se v življenju uveljavlja veliki smisel nove šolske reforme.

PLUS - MINUS - PLUS

V ZVEZU JE Z OKORNO ROKO PISALO: - VABIMO VAS NA SKUPNI RODITELJSKI SESTANEK, KI BO DNE 16. DECEMBA 1957 V DOMU »SVOBODE« V ZG. TRBOVLJAH.

Skupni roditeljski sestaneke na II. trboveljski osnovni šoli se ni doživel tolikšnega obiska kot tokrat. - Velika dvorana Svobode je bila že mnogo pred napovedano uro polna do zadnjega kotička. Prinesel pa je še neko novost. Sestanka se niso udeležile le matere, prvič

so se številno pomešali mednje tudi očete.

Tudi na ostalih trboveljskih šolah so v novem šolskem letu zabeležili povečano zanimanje staršev za probleme šole in vzgoje.

V tej zvezi pa gotovo ni nepomembno, kako gledajo na same roditeljske sestanke starši in vzgojitelji.

Mati M. P. pravi: - »Roditeljski sestaneke je zame nekaj toplejšega. Ne mislim tistega skupnega, šolskega, ampak razrednega. Zberemo se v učil-

nici, v klopeh naših otrok, in začnemo po abecednem redu »obirati« od A do Z njihovo znanje in ocene. Kjer je vse lepo in pozitivno, je prijetno, kjer pa kaj škriplice, je klavrno. Ljudje ne kažemo vedno radi svojih težav pred drugimi. Tudi ocene sodijo sem. Saj bi vsi radi dobre ocene. Od slabih pa nam je nerodno, bojimo se privoščljivih pogledov. Vedno trepetam, preden pridem na vrsto...«

Mati F. L. - »Veste, ne morem pomagati, če moj Tonček slabše izdeluje ko sosedov Francej. Ze od mladih nog je živčen. Ko je bil star tri leta, je padel s pečl... Pri sosedu pa bolj gledajo na njetove napake in ocene kot na Francetove, na roditeljskih sestankih bolj napačno ušesa o mojem Tončku kot jaz. Zato mi niso všeč takšni sestanki. SMŠim, da nekateri razredniki vabijo starše posamič v šolo in se z njimi iz oči v oči pomeni o vseh problemih. To je bolje.«

Osnovna šola Trbovlje-Vode: - Na dosedanjih roditeljskih sestankih so največkrat manjkali prav starši slabših učencev. Razmišljali smo in ugotovili, da je bila temu vzrok tudi sramežljivost pred drugimi. Na konferenci učiteljskega zbora smo sklenili, da bomo te ljudi posebej vabili v šolo.

Osnovna šola Trbovlje II: Seveda smo že razmišljali o slabih lastnostih takšnih sestankov. Nekateri učitelji se že poslužujejo posamičnih vabil staršev. Množičneje posluževanje tega koristnega načina zaradi preobremenjenosti z delom, pa tudi zaradi nezainteresiranosti nekaterih staršev, pa se za zdaj še ni najbolj razširilo.

POMOČ PODJETIJ

TELOVADNICO SO SPREMENILI V PLESNO DVORANO. S STROPA SO SE ELEGANTNO SPUSČALI PISANI TRAKOVI. NOVOLETNA JELKA. TRADICIONALNO

Srečna mladost...

PRED 40. OBLETNICO USTANOVITVE ZKJ

OBTOŽENI OBTOŽUJEJO

Zgodovina Zveze komunistov Jugoslavije je od formiranja Komunistične partije na ustanovitvenem kongresu v Beogradu 1919. leta pa vse do danes historiat nenhane borbe in prizadevanja, da se delavskemu razredu Jugoslavije in vsem delovnim ljudem naše države zagotovijo lepša in srečnejša prihodnost.

V dobi stare Jugoslavije je vladaloč režim z uporabo raznih represalij poskušal stresti Komunistično partijo, misleč, da bo na ta način zlomil tudi odpor delavcev. Komuniste so tiste čase lovili z žandarji, jih zapirali, pošiljali v koncentracijska taborišča, trpičili, preganjali in ubijali.

Ob vsem tem pa Partija kljub takim meram vladajočega režima dasiravno je le-ta v posebnih obdobjih oportunističnih in izdajniških politike voditeljeval moralna pretrpeti huđe izgube, s svojo borbo ni prenehala.

Iz leta v leto se je množilo število protestnih akcij, štrajkov in demonstracij, se večalo število članov Partije in njihovih simpatizerjev in borbenih besede komunistov so se silnše vse glasneje in v krepkeje kljub vsem poskusom domače buržoazije, da jo zadušijo.

Te borbene besede so se silnše na demonstracijah in v štrajkih, v ilegalnih časnikih, letakih in raznih publikacijah - čule pa tudi pred sodišči, kjer so se obtoženi komunisti zagovarjali.

Komunisti se pred sodniki niso samo branili pred obtožbami in očitki, temveč so v svojih zagovorih razgaljevali tedanji roditeljski režim in izkoriščanje delovnega ljudstva ter poudarjali, da je edina rešitev, če hočemo odpraviti nezadovoljstvo in zlo, ki ga je kriv vladni režim, aka delovno ljudstvo tak teroristični režim zruši in ustanovi socialistično skupnost, v kateri bo na oblasti delavski razred.

Vse polno je bilo takih obravnav pred tedanjimi sodišči; po shranjenih zapisnikih lahko računamo, da se je med prvo in drugo svetovno vojno pred sodnijo zagovarjalo zaradi svojega političnega delovanja okrog 5.000 komunistov in njihovih simpatizerjev.

O vseh teh sodnih obravnava in obsodbah ter o revolucionarnem zadržanju obtoženih komunistov pred sodišči in drugod bi lahko napisali debele knjige.

Ko bomo proučevali 40-letnico obstoja Zveze komunistov Jugoslavije, smatramo za potrebno, da vsaj v glavnem opišemo sodne procese proti našim najpomembnejšim voditeljem Partije D. Djakovici, Mošji Pijadi, tovarišu Titu in tovarišema Rankoviću in Kardelju, katerih zadržanje pred sodiščem

in pred tem v zaporu lahko služi kot vzor drugim komunistom, kako se je treba zadržati pred razrednim sovražnikom, in kot pobuda za nadaljnje akcije.

Sodne procese proti omenjenim revolucionarjem prinašamo zaradi boljše preglednosti po kronološkem redu.

PROCES PROTI D. DJAKOVICU LETA 1922

Djura Djakovića, aka izmed najvnetejših in najpomembnejših osebnosti v zgodovini naše Zveze komunistov, je bil tudi eden izmed prvih žrtev »belega terorja«, uvedenega skoro neposredno po ustanovitvi versajske Jugoslavije.

Osem mesecev po sprejetju znane »Obznane«, so v malem mestecu Bela Palanka na jugoslovansko-bolgarski meji meseca avgusta 1921. leta prišel Djura Djakovića ob njegovem povratku iz Rusije, kjer je prisostvoval kongresu Komunistične internacionale.

Protesti niso pomagali. Delavski voditelj se je zaman skliceval na svojo poslansko imuniteto.

Za njim je bila namreč raspisana stalica Ministrstva za notranje zadeve, in žandar, ki ga je prijel, ni hotel, da izpostavi iz svojih rok tako bogat plen. Od tam je bil Djakovića odpeljan v Pirov in takoj nato v Beograd.

Treba je bilo proti njemu sestaviti obtožnico, vendar vladajoči režim zanjo ni imel zadostnega materiala. Štiri mesece so oblasti proti njem zbirale dokaze, a brez vsakega večjega uspeha. Štiri mesece je Djura Djakovića ležal v zloglasni beogradske Glavnici, kjer so ga strahotno mučili in gnjavili, medtem ko so policijski organi pripravljali lažne dokaze za sestavo obtožnice. Zatem je bil prestavljen v sarajevske zapore in vlada je izdala odlok, da se sodna obravnava proti njem začne meseca decembra tistega leta v Sarajevu.

S to obsodbo je bilo treba zadati delavskemu razredu Jugoslavije po obsodbi Alije Alijića, Nika Lopandića, Rodoljuba Čolakovića in Nikole Petrovića zaradi uboja Mitorada Draskovića, ministra za notranje zadeve, in članom Centralnega odbora Komunistične partije Jugoslavije nov težak udarec zaradi nameravanega atentata na regenta Aleksandra in obsodbi hujšihjudskih rudarjev.

A niti takrat ni prišlo do obsodbe. Vladajoči režim ni mogel zbrati dovolj nezgodobitnih dokazov proti temu delavskemu tribunu in borcu.

Sodna obravnava je bila meseca julija 1922. leta v Sarajevu. Široka javnost je zvedela, da je Djura Djakovića v za-

IZ ROMANOVH ZAPISKOV

ZA SPOMIN PRVIM PARTIZANOM S SENOVEGA OB OBČINSKEM PRAZNIKU

Ko smo šli nekoga dne na prežo, smo dosegli zelo lep uspeh. V neki zelo ozki soteski smo namreč podrl dve smrekli čez cesto. Skrili smo se v zasedi in čakali. Mi smo imeli navadne puške, komandant »Tiger« pa brzoostrelko. Čez nekaj časa se pripelje neki Nemec na kolesu.

Pri ležečih smrekah stopi s kolesa, ga prestavi preko smrekovih debel in se mirno odpelje po cesti naprej. Najraje bi bil usekal po njem. Toda Tiger je odločno odkimal. Opazil je moje prenagnjenost. Mi pa smo nestrpno čakali, kaj bo prišlo. Nihče se ni upal črhiniti niti besedice, ker nam je Tiger že prej naročil, da se moramo ravnati po njegovem pogledu.

Čez kakšno uro je pripeljal do naše pasti avtobus, poln nemške policije. Ker čez smrekove ovire vozilo ni moglo naprej, se je seveda ustavilo. Na povelje nemškega komandanta so vsi izstopili iz avtobusa. Poskušali so umakniti preko ceste ležeča debla, da bi mogli s svojim vozilom naprej. Razvrstili so se ob dolžini smrek in širine ceste, ki je oviro odstranili oz. premaknili vsaj toliko, da bi prišli z avtobusom skozi. - Mi smo nečakano gledali, kakšno povelje nam bo dal naš Tiger. A ta je srepo opozoval Nemce, kako modrujejo, da bi odstranili to napoto. Obe smrekli sta bili precej debeli, zato so se morali vsi Nemci za delo razvrstiti, da bi oviro z združenimi močmi odstranili. Ko so Nemci zagra bili za smreko, nas je Tiger ostro pogledal priklimal, spustil rafal, kakršnega do tokrat še nisem slišal. Mi pa smo odhajali v to »zeleno gnoto« salvo za salvo. - Le nekaj jih je ušlo, večina pa je obležala. Odzvali smo jim kape, bluze in orožje. Kakšne pomoči ranjenecem nismo nudili; naš Tiger je namreč rekel, da ima vključasti križ svojo pomoč, kd bo kmalu na mestu.

Tovariš »Metulj« je bil izurjen šofer. Avtobus je obrnil v nekaj minutah. Medtem pa smo se ostani na Tigrovo povelje oblekli v zelene nemške bluze in se pokrili z zelenimi kapami. Tako smo bili v kratkem času pravi »zelenici«, pravi Nemci.

Tiger je dal Metulju povelje, naj pregleda stroj in ugotovi, če je dovolj benclna. Metulj je hitro, vendar vse natančno pregledal. Kmalu je rekel: »Vse v najboljšem redu!« Nato je Tiger ukazal: »Vsi v avtobusu!« Šoferju Metulju pa je s priteženim nasmeškom naročil: »Sestrijna Celja, Savinjske doline! Kje se bomo ustavili, bom povedal. Tudi se!«

Komandant Tiger se je usedel zavin šoferja. Odpeljalh smo se, ne vedeč kam.

Cetudi po tistih krajih ceste niso ugodne za hitro vožnjo, smo zelo naglo puščali kilometre za seboj. Cestokrat smo se na kakšnem ovinku zadržali, misleč, da se bomo zvrnili. Vendar se nam ni nič zgodilo. Vozili smo se glavno cesto, srečevali nemško patruljo, nemško policijo, žandarmerijo in nemške avtomobile, ki so se nam dostojno umikali. Saj smo tudi mi imeli zelene bluze, zelene kape ker smo bili tako »pravi« Nemci.

Ko smo se peljali skozi mesto Celje, so nas nemške straže strumno pozorjavale, misleč, da smo nemški vojaki, ki gredo v Savinjsko dolino nad »bandite«.

Od Celja dalje smo se vozili ne vem kako dolgo, ko se je na nekem križišču naš avtobus ustavil. Naš Tiger je izstopil, se začel ozirati na vse strani kakor potnik v tujem kraju, ki ne ve, na katero stran bi se obrnil. Kmalu je od nekod priiskajljala drobna, suha deklica in mu dala majhen listek. Ko je Tiger listič prebral, je zapovedal, da moramo izstopiti. Nato nas je prevzel neki drugi tovarnik, ki smo mu rečeli »Lisjak«. Tiger in Metulj sta se odpeljala naprej, nato tudi drobna deklica, ki je prinesla listek, mi smo šli z novim voditeljem Lisjakom po samotni stezi v dobro uro oddaljen gozd. Tam smo se sešli z novimi, do tokrat nepoznanimi tovariši. Pri njih smo ostali dva dneva in dve noči. S hrano so bili naši tovariši iz Savinjske doline dobro založeni. Pri njih smo imeli dobro skrivališče in povsem dobro se nam je godilo.

Čez nekaj dni pa se je zopet vrnil Tiger in ukazal da se moramo vrniti na naše stare postojanke. Poslovili smo se od naših gostilničarjev in tovarišev, zasedli ali smo še človek ali samo nekaj odpeljal nazaj skozi Celje, Laško, Rimske toplice, Jurkloster, Planino, Pilštajn in še nekaj dalje. Na vsej dolgi progi nismo imeli nobenih ovir, ker smo bili v nemških uniformah.

Zopet smo se znašli v kraju, kjer smo dobili ognjeni kras in tudi že dosegli uspehe. Naš avtobus smo spravili v gozd in ga zakrivali s smrečjem nato pa smo odinili v zeleni log velikana Bor.

Seie takrat smo vedeli, zakaj smo se na Tigrovo povelje odpeljali v gozdove Savinjske doline. Zaradi velike, ki so ga Nemci z nami doživel, so le-ti takoj mobilizirali velike sile, preiskali ves gozd in okolinski teren, nas zasledovali - mi pa smo se v tistih dneh pri naših savinjskih tovariših dobro počutili.

Zatem se nam je nekaj dni prav dobro godilo. Vreme nam je bilo naklonjeno in tudi kmetje niso bili do nas skopi. Saj so dobro vedeli, da se borimo tudi zanje.

Nemci pa niso drimali. Verjetno je tudi, da smo bili izdani. Nekega jutra so nas Nemci navsezgodaj napadli. Borba je bila srdita. Nam je pošla municija. Blažičev Emil je bil ranjen v nogo, mene so Nemci ujele ostal naš borbeni skupini pa je uspelo napraviti umik ...

Z Blažičem sva bila v Brežicah istočasno - on v bojnišnici, jaz v zaporu. Zavezovali so me ponosil. Pri vsakem zaslišanju so me tepli in mučili, da nisem mogel več govoriti ali samo nekaj žvgnota, s katero se igrajo stekle zveri. Kako strašni in kako dolgi so bili tisti dnevi, ni mogoče povedati ne napisati. Vsaka noč pa je bila večnost. Edina moja tolažba je bila, ko mi je s pomočjo neke dobre deklice uspelo obvestiti svoje starše o moji strašni usodi. Moja mati je prišla vsak drugi dan k meni in sem na skrivaj mogel povedati, kako mi gre. Njene dobre solzne oči, tudi oče je večkrat prišel, zanj pa je zelo nevarno, ker so himavski petokolonski prikazali okupacijski oblasti, kakšen človek je Bil je v stalni nevarnosti, da ga odvedejo.

Po enem mesecu zopora sem bil obsojen na ustrelelve. Oh, kako sem takrat duševno trpel! Nikdar več ne bom mogel videti svojih staršev, ne svojega rojstnega kraja, ne svojih prijateljev ...

Dan prej, ko so me hoteli odpeljati v Celje na ustrelitev, sem bil pomilostčen in oproščen smrtne kazni. Nisem se smel več vrniti na svoj dom, marveč na delo v Gradecu, v železniško strojno delavnico. Povsod je namreč manjkalo kovinarskih delavcev. Gotovo je iskati vzrok moje pomilostitve v tem, da sem bil izučen kovač. Tako sem moral oditi na delo v Gradec - moj najboljši prijatelj, Blažičev Emil, pa na ustrelelve v Celje. - Zorkovi trije bratje - Lojze, Viktor in Rudi so ostali na bolnišnici ... Taka je bila usoda naših prijateljev, ki smo šli leta 1942 v partizane ...

Spomladi 1943. leta sem bil v Gradcu potrjen kot vojakom. Od tam sem moral odinuti v München. Po treh mesecih vojaških vaj sem dobil štirinajstidnevni dopust, a samo do Gradca, kjer sem ga preživljal pod strogim vojaškim nadzorom. Na sončno Spodnjo Stajersko pa nisem mogel: več Dvakrat so me obiskali moji starši, brata in sestra. Oh, kako hudo mi je bilo, da nisem smel z njimi!

Po pretečenem dopustu sem se moral vrniti v München, od tam pa očitno na Bolzano. Nisem se mogel drinuti nazaj v domovino, ki sem jih dobil od očeta, ker sem bil tudi na fronti pod strogim vojaškim nadzorom ...

Vse to je povzelo iz Romanovih zapiskov in iz pripravevanja. Ko je bil kot nemški vojak na dopustu v Graecu, je dejal: »Ko bi le še enkrat mogel priti na Spodnjo Stajersko - prvi dan bi šel v partizane, za svobodo naše domovine. Toda živem še. Nemci ne bi nikdar več dobili!« ...

Imena vseh Romanovih tovarišev, ki so 13. junija 1942 kot prvi boreci odinili iz Senovega, so napisana na spomeniku padlih borcev NOV na Senovem. Roman pa, ki je bil ves navdušen za borbo proti okupatorju, je padel v okrdno trelo ruske fronte ... Nemila usoda je bila, da je bil vsi vrtil v Bolzano. Naj bodo te vestice v spomin prvim partizanskim borcem za svobodo, senovskim nepozabnim fantom.

(Konec)

KAKO BO ČEZ 30 LET

Mladost, uglajenost in eleganca...

Ko so nedavno izročili namenu novo poslopje revije "Look" v ZDA, so v veliki dvorani vzdali tudi dvojice cestovnih kovinskih skatel, v katerih bodo shranili napovedi nekaterih ameriških industrijskih in drugih strokovnjakov o življenju na naši zemlji čez 30 let. Skatlo bodo namreč odprli v januarju leta 1989!

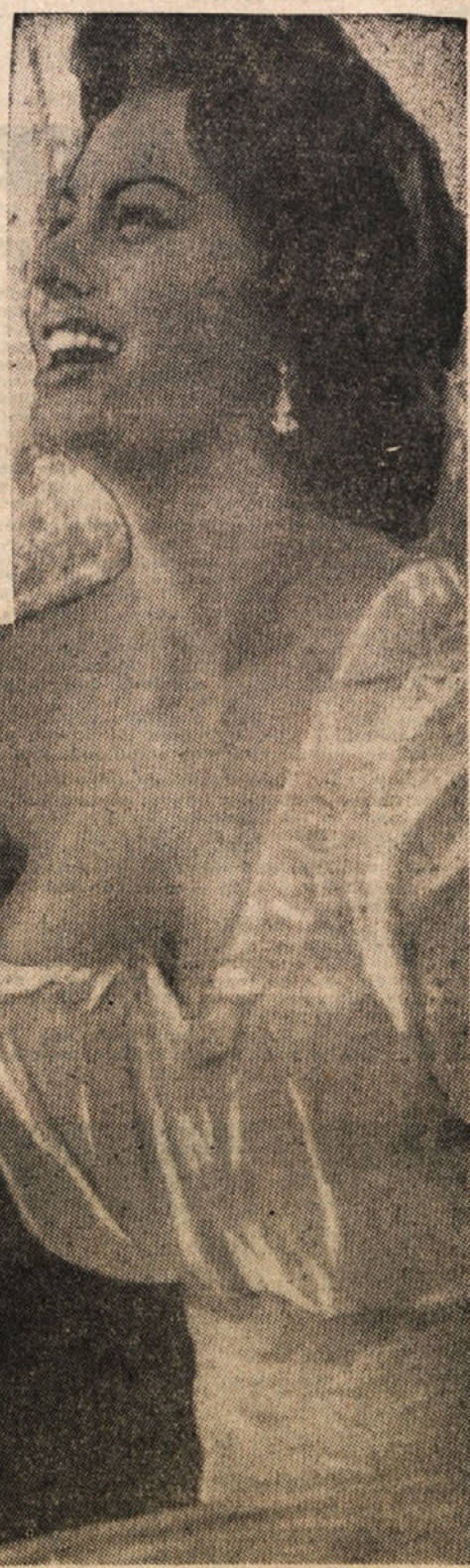
Ti strokovnjaki, ki napovedujejo, kakšno bo življenje ljudi na našem planetu čez trideset let, pravijo, da bo imel takrat vsak človek svoj žepni telefon z radijsko zvezo — da bodo do tedaj izdelali postopek, po katerem bo kruh vedno svež in da se bo do tedaj že močno uveljavil mednarodni jezik. Tekstilne surovine bodo tiste čase tako poceni, da oblek sploh ne bo treba več čistiti in prati, naša stanovanja pa bo tedaj grela ali pa hladila sončna energija. Zanimivo je nadalje in seveda razveseljivo, da ti preroki za bližnjih 30 let sploh ne napovedujejo kakega pomembnega spora ali spopada med državami ozir. narodi.

Elektronske kontrolne naprave bodo preprečevale prometne nezgode, avtomobili bodo iz plastičnih snovi, trdih ko jeklo — s pritiskom na gumb pa jih bo mogoče spremeniti v potniška letala. Medicinski izvedenci prerokujejo za tiste čase odpravo raka, zdravljenje duševnih bolezni s kroglicami in injekcijami, povprečna življenjska doba

človeka pa bo po njihovem mnenju trajala 80 let.

Predsednik newyorške borze Funston je rekel, da bodo ZDA šteje takrat okoli 275 milijonov ljudi. Rekel je, da se bomo tiste čase lahko menjali po televizijskem telefonu s kometi na svetu, elektronske naprave pa bodo odstranjevale tudi sedanje razlike med jeziki!

Nam preostane do tedaj le še, da se skozi vsakdanje skrbi in težave prerinemo do tistih krasnih časov...

Zgodba ob robu

VZOREN OČE

Lipe je služil vojaški rok v Črni gori. Kar dobro se je že navadil vojaške suknje. Spoznal je prijatelje, s katerimi je v prostih urah rad zahajal v mesto. Življenje v tem mestu je bilo zanj novo. Rad je opazoval stare »čiče«, ki so kadili pipe in posedali po »kafanah«, prav tako kmete, ki so s svojimi oslički prihajali v mesto in barantali na »bazarju«. Dosti je bilo tamkaj tudi Turkov in ciganov. Vendar se je Lipe najraje zanimal za lepi in mladi »nežni« spol, pa naj so bile to Crnogorke, Turkinje ali Ciganke. Od teh mu je posebno ugajala ena in tudi najbolj dostopna se mu je zdela, saj je bila Ciganka. Bila je majhna in drobna, z lasmi, črnimi ko ogle, če se je nasmejala, je pokazala vrsto belih zob — oči pa so ji tako prijazno sijale, da je bila Lipetu zares všeč. Po nakitu in obleki, ki jo je nosila, da sodi med premožnejše cigane. Ciganki kajpak ni ušlo, da se fant zanima zanj. In tako sta se kmalu zmenila, da je njej ime Tamara, njemu pa Lipe.

Fant je komaj čakal, kdaj bo prost, da se bo lahko sešel z dekletom. Prvič, drugič, je kar lepo šlo. Potem ga je pa začelo jeziti, da ga dekle ni hotelo »uslišati«. Vabila ga je, naj gre z njo na njen dom. Njenega očeta mu je nekoč predstavila, ker se srečanju z njim ni mogel izogniti. Da bi pa šel z njo v tisto cigansko kolibo? No, to je pa že preveč! Ze tako ga prijatelji zbadajo, da ima za ljubico — ciganko. Kaj bi se rekli, če bi vedeli, da hodi z njo kar v »stri dni«!

Drugi dan, ko so vojaki prišli z vaj, je Lipe zagledal na dvorišču kasarne moškega, oblečenega v lepo črno obleko. Bil je gologlav in njegovi črni lasje so se kar svetili v soncu. Pogovarjal se je z oficirjem, Lipe je moža le bežno pogledal, a kljub beli srcaji in lepi kravatji je v njem spoznal Tamarinega očeta! Ta ugotovitve je nanj delovala kot mrzla prha; takoj je vedel, da obisk moža velja njemu.

Cigan je prosil in zahteval, naj mu pokažejo Slovenca Lipeta. Samo to je vedel, kako se piše — v kateri enoti pa služi, mu ni bilo znano.

Kmalu je mučno tišino — za Lipeta seveda! — pretrgal glas trobente: »Zbor«!

Vsi vojaki so bili takoj na dvorišču. Cigan in dva oficirja sta hodila od moža do moža in iskala skesanega Lipeta. Ta bi se bil tedaj rad napravil malo drugačnega, manjšega, toda kljub vsemu prizadevanju je kakor omotičen zasišal, ko so prišli do njega: »Ovaj«!

Moral je stopiti iz vrste. Cigan je prosil, naj dajo fantu štiri ure dopusta, ker mora z njim urediti zelo važne stvari. Čeprav si je Lipe vroče želel, da s ciganovo prošnjo ne bi bilo nič — sta vendar oba odšla.

Tamarin oče ga je povabil v gostilno, kjer je naročil vina in pečenko — na mizo je položil nož in samokres... Ko je fant to opazil, sta mu prešla žejna in tek, cigan pa je prijazno začel:

»Vem, da ti je všeč moja hčerka Tamara. Toda dobro premisli, če jo imaš tako rad, da bi jo poročil. Ime jo, ker te tudi ona ljubi! Ako pa misliš, da ti bo Tamara samo ljubica, dokler boš pri vojaki, potem boš imel opraviti z menoj!« Ko je to izrekel, je hladno pogledal na orožje na mizi in dodal:

»Ne misli, da mi boš ušel! Kar sta imela do sedaj z mojo hčerko, ti ne zamerim, ker vem, da je dekle pošteno in se lahko nanjo zanesem. Če se boš zanj odločil in jo poročil, ti bom postavil hišo, kakršne bi bil vesel vsak Slovenec!« —

in je pokazal na rejeno mošnjo tisočakov. »Sedaj sem ti povedal vse — ti pa izbiraj! Toda govori iz srca!«

Resne besede cigana so Lipetu vzele ves pogum. Rajši bi bil kjer koli, samo tu ne. Plaho je pričel:

»Veste, prav rad imam vašo Tamaro... Toda doma imam mater, ki računa name... Oče je bolan... Sestra je še majhna... Napeto je premišljeval, kaj bi si še izmislil v obrambo. Spet je začel: »Naše posestvo...«

»Dovolj!« — je siknil cigan. »Torej ne! Nič zato! Glej samo, da od danes dalje moje Tamare ne poznaš več!«

Nato je plačal, vzel orožje z mize in odšel.

V kasarni so vsi zelo težko čakali na Lipeta. Radovedni so bili, kako je opravil s ciganom. Ko se je vrnil, so ga kar obsuli z vprašanji. Vse resnice jim Lipe seveda ni upal povedati, ker bi se mu posmechovali. Zvečer pa, ko je legel, kar ni mogel zaspati. Pred njim so namreč gorele grozeče ciganeve oči in ga svarile:

»Fant, ne igraj se z dekliško častjo, pa četudi je deklica ciganka!«

to in ono

KAJ JE SEX-APPEAL

Ameriška sexbomba Jane Russell je, ko jo je neki novinar vprašal, kaj je sex-appeal, dala tale odgovor:

»Sex-appeal je sposobnost izzvati radovednost moškega za tisto, kar ta te dobro pozna. Vsaka kuharica ve, da je treba posvetiti vso pažnjo ne samo kuhanju, temveč tudi serviranju!«

GOSPODINJAL SE OBE-TAJO LEPI ČASI

V zahodnih državah so vrgli na trg nov avtomat za gospodinje. V aparatu, kjer se peče meso, ni treba napraviti drugega, kot določiti debelino zrezka in stopnje prepečenosti. Ko je zrezek pečen, se na aparatu užge signalna žarnica!

LEP POKLON MARILYN MONROE

V Salzburgu je nekdo vdrl v tamkajšnjo papirnico. Tamkaj je vzel nekaj denarja in pisalni stroj, zraven tega pa samo sliko Marilyn Monroe... Lepšega poklona lepa Marilyn Monroe pač ni mogla doživeti!

Očarljiva Gina Lollobrigida ugaja tisočem...

Politični mozaik

NOVI RACUNI ANGLEZEV

Dva ugledna britanska časnika — »Sudney Times« in »Observer« — se zavzemata za to, da se London na Srednjem Vzhodu nasloni na prijateljstvo — Naserja. Stvar bi bilo treba pozdraviti, ker je čas, da bi tudi Britanci sprevideli, da kolonialna politika ne vodi k ničesar. Na žalost pa so tudi v tem predlogu stari račun! — boljše je — plešo tamkaj — tli k Naserju kot pa s pristaši komunistov. — Se jasneje je povedal »Observer«, ki pravi: »Zgrešen ponos naj nas ne zaslepija toliko, da ne bi videli lastnih koristi!«

POVSOD PRI ISTEM POSLU

Kadar kdo drži po hrbtu navzdol, je jasno, da bo padel. Tako je tudi s Kuomintangom. Po porazu v protinaradni politiki v Klnu je prišlo do sodelovanja z imperialističnimi krogi proti lastni državi, nate pa se zmeda v Burmi. — Sedaj je razglašeno njihovo delo v Indoneziji: komandant garni-

zije v Džakarti je izjavil, da so v njegovih rokah dokumenti, ki pričajo o obstoju kuomintangske zarote, da se vrže indonezijska vlada.

Oblasti so jasno, reagirale ostro...

DOBRI STARI ČASI

Da vlada po celem svetu bojazen zaradi ogrožanja miru, je znano, zato nam besede kancelerja Adenauerja, ki jih je ta mož spregovoril pred nedavnim (bilo je o božiču), ne povedo nič novega. Zanimivo pa je v tej njegovi poslanici, ker loča po »starih dobrih časih«, ki so — kakor pravi — minili že leta 1914. Vendar obstaja za to zdravilo, pravi zahodnonemški kancler: »Ako bomo slavili boga, potem ga bo obluba o miru na zemlji izpolnila.«

»Hudobneži« pa so nato pristavili, da je Adenauer tisti mož, ki je najbolj priganjal k oborožitvi Zahodne Nemčije in je on kriv, da na svetu ni miru — za katerim sedaj pretaka solze...

PUSTOLOVSCINE FRANCOŠKE VOHUNKE GABRIELE DE X

Zeleni plašč

Gospodična M. je bila abonirana v restavraciji, ki je bila v kletnih prostorih ustanove. Opoldan je bila njena pisarna prazna celo uro. In v tem času bi morala Gabriela izpeljati svoj načrt.

Nekega dne, ravno v času opoldanskega počitka, je Gabriela »po naključju« stopila v njen urad. Vse je kar najbolj natanko preračunala.

— Pojdite z menoj kosit — je predlagala gospodična M. — Z vašo dovolilnico lahko jeste v restavraciji.

— Ne morem iti z vami; nič kaj dobro se ne počutim... Če mi dovolite, vas počakam tu.

Zgodil se je čudež: gospodična M. je pustila Gabrielo samo v uradu. Se več; pozabila je celo zakleniti predal, v katerem je bila zelena knjiga.

Brž ko je Nemka odšla, je Gabriela skočila k pisalni mizi, iztaknila zeleno knjigo in na njeno mesto položila lažno. Naglo je odšla k izhodu, kjer jo je čakal Pierre in mu predala dragoceni plen.

— Odlično ste izvedli; ostanite tu najmanj dvajset minut! Knjigo bom takoj fotografiral in jo vrnil.

Gabriela je vsa zasopla vstopila v pisarno gospodične M., ki je že sedela za pisalno mizo. Dvignila je glavo in začudeno pogledala Gabrielo.

— Moj bog!... Saj vam je slabo! Bledi ste kot smrt. Tokrat se Gabriela res ni pretvarjala. Res se je skoro onesvestila. Kaj se je zgodilo medtem? Čemu se je gospodična M. vrnila iz restavracije?

— Moram ven, — de Gabriela. — Verjetno spet moj želedec ni v redu.

Nemka odpre neki predal pisalne mize: — Tu imam odlično zdravilo... toda kam sem ga vtaknila?

Odprla je še en predal in potem vse druge. Prišla je tudi do tistega, v katerem je bila zelena knjiga. Vzela jo je v roke, Gabriela je začutila, da jo bo konec...

11

in zapre predal, še prej pa postavi knjigo.

— Ali vas resnično lahko pustim samo? Ali je bolje, da pokličem zdravnika?

— Ni nujno, zelo ste ljubezni. Cutim, da mi je že bolje.

— Pravi Čez pol ure se vrnem. Poslala vam bom skodelico čaja iz restavracije!

Minilo je več kot dvajset minut. Pierre je že dolgo čakal na njen prihod. Zaustavljanje pred nemškimi ustanovami je vedno nevarno... Gabriela je to vedela in pohitela do lifta. Toda kot zagnala se je lift ustavil v predzadnjem nadstropju. Pohitela je po stopnicah. Nenadoma zasišal, kako nekdo pridušeno kliče:

— Zeleni plašč, zeleni plašč!... Gabrieli se meša.

Toda glas uporno ponavlja:

— Zeleni plašč, zeleni plašč!

Naposled se je obrnila. Nekoliko stopnic višje je stal streljaj dvigala. Delal se je, kot da ne vidi Gabrielo, a se magnetno nasmihal. Napotila se je proti dvigalu in pri vходу vanj začutila, da ji je nekaj potisnil v roke. Preden se je utegnila zbrati, je bila že v uradu gospodične M. Ni se mogla načuditi: torej tudi streljaj dvigala je bil njihov agent! Toliko mesecev sta delala drug ob drugem, ne da bi vedela za to!

Sele čez več tednov so Nemci ugotovili, da nekdo dešifrira vse njihove tajne poslanice. Spremenili so šifre, a pre-

pozn. Med tem časom so namreč francoski agenti Pokreta odpora odkrili mnoge njihove tajnosti in storili vse, da so jih spravili na pravo mesto, kjer so jih kajpak pošteno izkoristili.

Gestapo je vse natanko preiskal, a na Gabriello ni padla niti senca suma.

NENAVADNI DUET

Nekega popoldneva, približno ob petnajstih, je Pierre na kratko sporočil Gabrieli:

— Dragi gospodična, nujno potrebujem dve vstopnici za nocojšnjo predstavo v operi Comique. Rad bi imel dva prostora v loži številka 1. Ta je navadno rezervirana za okupatorske funkcionarje. S pomočjo vaših zvez bi lahko dobili vstopnici!

Gabriela pohiti h gospodični M. Imela je srečo: neki polkovnik je tisti hip vrnil dve vstopnici, ker je bil nujno poklican v Berlin. Prostora v loži št. 1 sta bila torej zagotovljena. Toda, zakaj pravzaprav gre?

To je zvedela, ko je Pierru dala vstopnici.

— Odlično, zares odlično! — si je mel roke Pierre. — Zvečer, Gabriela, boste odšli v opero! V vaši družbi bo najboljši francoski žepar...

Slovesno oblečena je Gabriela zvečer sedela v loži št. 1. Poleg nje je sedel neki gospod Genotier, ki je prišel iz Marseille (tako je vsaj trdil Pierre). V isti loži je sedel tudi neki major iz kontroboveščevalne službe, zelo visoka

»živina«, precej bolj važna, kot je bilo moč sklepati po epoletah.

— Poskušajte ga očarati, jaz pa se bom pobrigal za vse ostalo! — ji prišepne neznan spremljevalec.

Gabriela se je takoj lotila pomenka na preizkušeno način. Kmalu je bil ves razvnet, da se je spoznal s tako dražestno Francozino.

Ko se je začela predstava, je začutila Gabriela, da ji neznanec daje sveženj ključev.

— Pojdite med predstvo ven in predajte ključje Pierru, ki vas nestrno čaka pred opero! Vrnil vam jih bo med drugim odmorom!

Po končani predstavi so bili majorjevi ključji na starem mestu.

Ta sploh ni ničesar opazil. Se manj je slutil, da je medtem nekdo v njegovi hotelski sobi odpiral dva jeklena zaboja...

USPEŠEN LOV

Rezultati preiskave majorjevih zabojev so bili naravnost presenetljivi; deset francoskih izdajalcev je bilo likvidiranih, odkrili so vohunsko šolo, ki je bila v nekem gozdu v Bretagni, končno pa je bila razbita tudi mreža nemških vohunov, ki so pod krinko vdanih rodoljubov delali v Angliji.

Toda razen pustolovščin, ki bi se utegnile končati bolj ali manj tragično, je Gabriela doživela tudi nekaj šali podobnih dogodkov.

14. decembra 1943. leta je bila Gabriela objavljena na velik sprejem, ki

ga je prirejela nemška direkcija Radia Pariz. Gabriela se je okrog ene zjutraj vracala v nemškem vozilu na svoj dom. Z njo je bil neki visok nemški funkcionar. Tudi on se je vračal domov. S seboj je nosil veliko torbo, ki jo je postavil poleg Gabrielo. Ko je vstopila Gabriela v avto, je povsem neopazno dala čez torbo svoj veliki šal.

Vozilo se je ustavilo pred njeno hišo. Častnik ji je zaželel lahko noč. Gabriela vzame šal s torbo vred... Voznik je pritisnil na plin in avto je odhitel v noč.

Sele naslednji dan, med Pierrovim obiskom, je Gabriela odprla torbo. Mislila sta, da bosta med množico dokumentov našla še kaj bolj zanimivega. Toda najmanj sta pričakovala, da bosta med nepomembnimi dokumenti našla svežnje francoskih, angleških in ameriških bankovcev. V skupni vrednosti treh milijonov! To je bil torej bogat lov, ki je bil porabljen za finansiranje novih operacij. Medtem pa je »nasajeni« Nemec po vsem Parizu iskal izgubljeno torbo...

KONEC IGRE

Na dan osvobođenja Pariza je major de X. vkorakal s svojo enoto v prestolnico. (Gabrielin mož je iz ujetništva pobegnil v Anglijo in tam vstopil med oborožene sile.) Le kje neki je njegova žena, ki jo je zadnjikrat videl še leta 1940? Kdo ve, če še živi? Ali je postala ena izmed mnogih žrtev nemilostljivih obračunov med obveščevalnimi službami?

Ne, Gabriela ni padla v boju s sovražniki. Pričakala je svojega moža v Parizu. Tuda drugi so poginili v viharju vojne. Pierre je poginil ob neki diverzantski akciji, Krnek, Janoš, dr. Sotier... Vsi so v zadnjem letu padli v krepelje Gestapa, ki jih je ustrelil. Pierre je imel prva, ko je dejal:

— Naš poklic terja žrtve...

(Konec)